

Učitel matematiky

L. Eckertová

Ad: "Jaká škola našim dětem" (LN 13.12.1991)

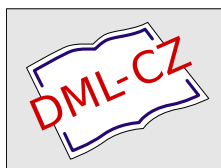
Učitel matematiky, Vol. (1992), No. 4, 13–14

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/152127>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1992

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Především, v uvedeném článku to vypadá, jakoby JČMF v protikladu k návrhu IDEA popírala "pluralismus vzdělávacích cest". To samozřejmě záleží na podrobnější představě o obsahu těchto slov, myslím však, že návrh JČMF tuto zásadu uznává. Podle mého názoru ji však nelze chápat tak, že škola má absolutní svobodu učit (nebo naopak neučit) cokoli dle své úvahy: každá škola, která požaduje jistá práva pro své absolventy (přístup na některý typ školy vyššího stupně, oprávnění vykonávat některá zaměstnání) nebo pro sebe (např. státní dotace), musí přistoupit na jistá pravidla hry. Tato pravidla ovšem nemohou stanovovat ministerští úředníci a ani rodiče, ale jedině odborníci (ti mohou být i na ministerstvu školství).

S tím souvisí i otázka kontroly. V návrhu JČMF nejde ani tak o kontrolu shora (tuto formulaci jsem tam nenašel), ale spíše o kontrolu zvenčí. Třeba u pekaře ji provádí ten, kdo pečivo kupuje - buď je chutné nebo ne. Ale i zde musí být např. kontrola hygieny výroby, kterou spotřebitel (pokud zrovna nenajde v housce zapečenou myš) provádět nemůže. A vzdělání navíc není zboží jako každé jiné - s tímto názorem prostě nemohu souhlasit. Jen málo rodičů je schopno posoudit skutečnou kvalitu vzdělání, které konkrétní škola poskytuje. Navíc mnoho rodičů nedokáže být v případě svých dětí objektivní a budou za nejlepší považovat tu školu, na které bude jejich dítě nejúspěšnější (ať podle známek nebo jiného způsobu hodnocení). To je jeden z faktorů, kterými je omezován vliv "konkurenčního prostředí" v otázkách vzdělání. Druhý, podle mého názoru, velmi podstatný, je faktor ekonomický. I v poměrně malé obci mohou být dva pekaři, těžko tam však budou dvě gymnázia.

Ad: "Jaká škola našim dětem" (LN 13.12.1991) (Ludmila Eckertová, Praha)

Otázka, kdo rozsoudí spor mezi pěti návrhy školské reformy mi nepřipadá tak neřešitelná. "Soudce" musí být především kompetentní. Má být i nestranný, zejména v tom smyslu, že by pro něj nemělo být důležité, která strana (zvláště pak politická) za tím kterým návrhem stojí, nýbrž pouze to, jak je fundovaný a jak odpovídá skutečnému zájmu žáků. Politické aspekty (které se v předvolebním období tak vnucují) považuji v tomto případě za naprosto zhoubné.

V každém z návrhů jsou věci, které mohou čtenáře pozitivně zaujmout. Některé ovšem tak působí zejména, jsou-li vytrženy z kontextu a nedomyšlí-li se jejich návaznost na všechny ostatní okolnosti a jejich dlouhodobý dopad. Opojení z náhlé možnosti vyjadřovat svobodně své názory vede nyní často k tomu, že lidé mají snahu vyjadřovat se k čemukoli. To je v pořádku, každý má na to právo. Ovšem posuzování, které z názorů vybrat a přijmout, to už je otázka jiná a zde musí nastoupit hledisko kompetentnosti a zodpovědnosti. Mohu samozřejmě bez obavy navrhnout i ten největší nesmysl, pokud nenesu zodpovědnost za důsledky jeho realizace. Když se něco nepovede, každý přirozeně nadává na "vládu". Z toho tedy, myslím, jasně vyplývá, kdo by měl rozhodnout.

Ale k meritum věci: Jde o celkovou koncepci. Má se školství řídit zásadami, které budou pečlivě a po odborné a široké diskusi rámcově stanoveny a přirozeně periodicky inovovány (přičemž konkrétní provedení stejně bude vždy záviset na učitelích samých) nebo se má nechat působit jakýsi "tržní mechanismus", který bude sti-

mulovat jednotlivé školy ekonomicky podle toho, jak budou žáci a rodiče se školou spokojeni? Proti druhé alternativě mám dvě zásadní výhrady:

1. Jakkoli v ekonomice vidím tržní hospodářství a důsledné a co nejrychlejší provedení reformy jako jedinou možnou cestu z naší nynější krize, myslím, že mechanické přenášení tohoto principu do některých jiných oblastí je naprosto nevhodné a neadekvátní. To se týká zejména oblastí, které mají co činit s duchovními hodnotami. Nebezpečí a potíže ve sféře kultury jsou všeobecně známé. Pronikání komerčních prvků do náboženství je prostě odporné. A školství je, myslím, další oblastí, kde si s tím nelze zahrávat. Zřejmě nejsme dosud dostatečně vnitřně zralí a svobodní, abychom neměli tendence (tak známé z předchozího období) zásady přijaté v určité oblasti mechanicky aplikovat a dovádět ad absurdum tam, kde už nemají žádný rozumný smysl. S dětskou duší a vývojem lidského intelektu by se nemělo obchodovat. Máme přece dostatek kvalifikovaných pedagogů, kteří na základě podrobného rozboru a s uvážením našich konkrétních podmínek mohou zodpovědně stanovit jaké rámcové požadavky má škola na žáka klást a čeho má dosáhnout. Máme na co navazovat: Před 2. světovou válkou bylo naše školství považováno za jedno z nejlepších - ne-li vůbec nejlepší - v celé Evropě. Kdyby se naopak škola řídila "spokojeností žáků a rodičů", mohlo by se snadno stát, nejpopulárnější by se - podtrhuji v našich nynějších poměrech - stala škola, která by kladla na žáky ty nejnižší požadavky co do znalostí i výchovy, a která by tedy byla objektivně vzata nejhorší. Bohužel! Doufám, že jak bude naše společnost vyzávat morálně, bude se to měnit k lepšímu, ale v současné situaci by podobný experiment mohl mít katastrofální důsledky. K poznámce, že by měl existovat "tlak zdola, který by dal žákům a rodičům možnost vybírat. Všem žákům a rodičům. Nejen těm, kteří na to mají a mohou zaplatit soukromou školu..." bych dodala: Jistě jsou mnozí, kteří na to finančně nemají, ale při navrhovaném systému by rozhodovali (a to vlastně i o cizích dětech) mnozí, kteří na to nemají mentálně.

Srovnání s výběrem lékaře ve zdravotnictví pokulhává. Lékaři léčí podle přísně stanovených zásad a znalostí, které jim vstřípilo studium - někteří lépe, jiní hůře. Přirozeně si vybereme toho lepšího. I mezi učiteli na školách jsou a budou - i při existenci osnov - značné rozdíly. Jistě nikdo nebude nutit rodiče, aby tolerovali špatného učitele. Ovšem jedním z kritérií, jak je dobrý nebo špatný, je i to (samozřejmě nejen to) jak dovede naučit, co je osnovami požadováno. Tím jsou dány určité mantinely, za které - nebo lépe pod které - nelze jít, a které těžko mohou stanovit rodiče.

2. Článek končí slovy "nebudou-li (nové nástroje) působit správným směrem se ukáže vždycky včas, aby bylo možno dělat korekce". Co je to "včas"? Ve školství je cyklus velmi dlouhý a důsledky pak působí ještě aspoň 20-30 let. V této oblasti nelze příliš riskovat a riskantně experimentovat. Nemůžeme dosti dobře postavit ani kontrolní experiment. Děti nejsou myši, abychom z nich mohli vyčlenit část, kterou budeme jinak "krmit", a pak vyhodnotíme, kolik jich to nevydrželo. Jediná možnost je velmi odpovědně a raději beze spěchu navrhnout nejlepší myslitelnou variantu a tu pak realizovat s nasazením všech dostupných prostředků. A chceme-li zvážit i ekonomické hledisko (což je v naší situaci nezbytné), jsem přesvědčena, že právě toto je ta nejekonomičtější cesta.